

Vorbij het label...

Labels of onderwijsbehoefte?
Over de voor- en nadelen van etikettes

Ontmoetingsdag HGW
14 september 2023

Noëlle Pameijer - Inge Lootens

unita

Opzet

1. Wat maakt dat labels emoties oproepen?
2. Waar lopen we tegenaan in Nederland en Vlaanderen?
3. Risico's en nadelen?
4. Kansen en voordelen?
5. Hoe dan wel, zonder label?

1a. Labels en emoties?

1b. Labels en emoties

Getuigenis
van een mama

En dan ... naar het S.O. met een leerstoornis ...

Wat is het vervolg van dit verhaal, denk je?

2a. Waar lopen we tegenaan in NL?

Ondanks ....

... Hoopvol beleid Transitie Jeugdzorg & Passend Onderwijs (2014)

... Inspirerende publicaties en podcasts

Toch nog steeds ... veel scholen en ouders die vragen of kind ADHD, ADD, ODD, dyslexie, dyscalculie en/of ASS heeft of HB is.

Waarom?

2b. Waar lopen we tegenaan in VI?

Vraag naar diagnoses

→ CLB's overbevraagd

→ wachtlijsten in welzijn

Projecten Professionalisering Leersteundecreet

1. Versterken brede basiszorg en verhoogde zorg
2. CLB's professionaliseren in CLLB en HGD om overdiagnosticering en therapeutisering tegen te gaan
3. Samenwerking BuO-gewoon onderwijs om terugkeer mogelijk te maken

---

2b. Waar lopen we tegenaan in VL?

- Stijging leerlingen BuO: 1/9/23 53.573
- Stijging leerlingen BKO
- Stijging labels ASS

Ligt oplossing in creëren extra plaatsen?

Gheysen, T. (2023) Caleidoscoop, 34(3), 35-47.

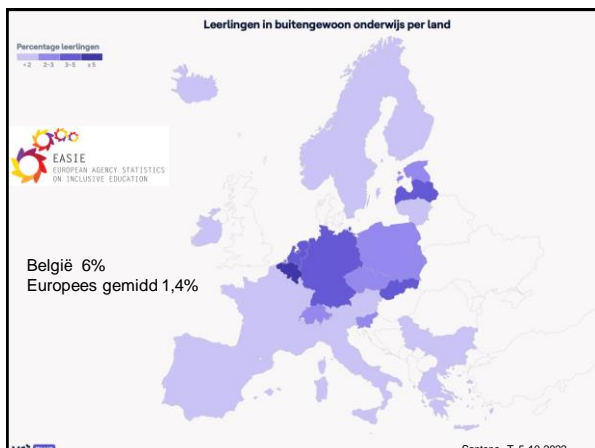

Hoe sta jij als professional tegenover labels?

In tweetallen:
Wat zegt jouw gevoel/ervaring?
Voordelen en kansen?
Nadelen en risico's?

PSYCHISCHE STOORNISSEN

- PTSS
- BORDERLINE
- PERSOONLIJKHEIDSSTOORNIS
- ANOREXIA NERVOSA
- SOMATISCHE SYMPTOOMSTOORNIS
- DEPRESSIE
- AGORAFOBIE
- PANIEKSTOORNIS
- FORBIE
- SOCIALE FORBIE
- OBSESSIEF-COMPULSIEVE STOORNIS
- NARCISTISCHE PERSONLIJKHEIDSSTOORNIS

Dys-? Dys- Dys-

ADD ADHD ASPERGER MCDD NLD ODD PDD-NOS DYS-CALCULIE DCD DYSLEXIE

OOIT EEN ETIKETTEN-KIND TEGENKOMEN?

Autisme Anders Hoogbegaafd Moelijk

ADHD Anders Pitiig Laagbegaafd Dyslectisch

www.karandepstichology.com

Twijfels bij labels

- Heeft leerling hierom gevraagd?
- Versimpeling werkelijkheid?
- Vaststaand kind-kenmerk?
- Invloed opvoeding en onderwijs?
- Rol positieve?
- Stigmatisering?

Wie is welkom op jouw school?

JOOST: heeft ADHD, is hyperactief, heeft ODD, discussies, ruzies in pauzes, ouders erg druk, komen niet op afspraken

OF

JORIS: **energieke enthousiaste** jongen, behoefte aan autonomie, leerkracht nodig die gedragsregels consistent hanteert, korte opdrachten, beweging tussendoor, afspraken pauze, **ouders betrokken**, werken, hebben herinnering nodig, dan komen ze op afspraken

11

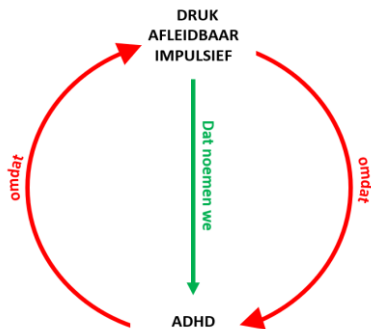

Pas op voor cirkelredenering!

In gesprek met visuele ondersteuning

---

3. Risico's bij classificeren

- Wat met kenmerken van ≠ types?
- Ontwikkeling onderbelicht
- (subjectieve) criteria?
- Self-fulfilling prophecy
- Hattie: verwachtingen leerkracht !

---

en wat met het label...?

'kansarm'

'allochtoon'

SES-leerling

anderstalige
(nieuwkomer)

GOK-leerling

persoon met migratie-
achtergrond

Leerling in
armoede

Self-fulfilling prophecy

ADHD	Autisme	Dyslexie
<ul style="list-style-type: none"> enthousiast open sterke intuïtie spontaan creatief veel energie egelijk veel humor goed in bedenken van oplossingen gedreven daadkrachtig goed kunnen inleven 	<ul style="list-style-type: none"> creatief goudeerlijk concreet zijn oog voor detail daadkrachtig betrouwbaar behoedzaam realistisch objectief leven regels na perfectionisten standvastig gericht op feiten analytisch denken 	<ul style="list-style-type: none"> ruimtelijk inzicht creatief oplossingen voor complexe situaties fantaserijk goed beeldend geheugen beeldend denkend nieuwsgierig humor

ADHD voor kinderen!
www.facebook.com/haar1spoor

HOOGBEGAAFD!

Dan ben jij vast ook:

- Creatief en origineel
- Gevoelig
- In veel geïnteresseerd
- Perfectionistisch
- Goed in begrijpen van problemen
- Geconcentreerd
- Nieuwsgierig
- Zelfstandig
- Iemand met gevoel voor humor
- Gemotiveerd

Jij bent hoogbegaafd!

- Competenties en talenten van kwetsbare leerlingen
- Meertaligheid als troef
- Rijkdom van een multiculturele achtergrond

---

4. Kansen en voordelen labels?

- Communicatie professionals
- Overzicht: meer zicht op mogelijkheden-beperkingen leerling
- Inzicht: begrijpen, erkennen, kan er dus niets aan doen
- Voor toekennen middelen = in belang leerling
- Uitzicht: realistische doelen & aanzet onderwijs/opvoedbehoeften → advies

---

Is het echt nodig voor erkenning en ondersteuning?

Want label is

makkelijk geplakt

...

moeilijk te verwijderen

Samen wikken & wegen

ARGUMENTEN VOOR LABEL?	ARGUMENTEN TEGEN LABEL?
	
<p>ALS meer voor dan tegen en geen alternatieven → DAN alvast uitproberen ...</p>	

Samen wikken & wegen

VOORDELEN VOOR DIT KIND?	NADELEN VOOR DIT KIND?
	
<p>ALS meer voordelen dan nadelen → DAN eventueel onderzoek</p>	

---

5. Hoe dan wel? Met HGW – HGD!

- 30 jaar, inmiddels beproefd
- Evidence-informed én practice-based
- 7 uitgangspunten, 5 fasen
- Discipline-eigen invulling professionals
- Vraaggericht en samen
- Gemeenschappelijke taal, hetzelfde streven

Opdracht: Wat zegt dit beeld jullie?

Goede afstemming
→ minder kenmerken label

Zwakke afstemming
→ meer kenmerken label

---

5. Handelingsgerichte diagnose?

Beeld met wisselwerking protectieve + risicofactoren kind + onderwijs + opvoeding
 Afstemming en (mis)match

- Als al goed → ga daarmee door
- Als nog niet → probeer eens ...

Label kan onderdeel zijn, als noodzakelijk
 Vaak redden we het zonder, want .... of .... → aanpak is hetzelfde!
 Vermoeden van ...? → begin dan alvast met ...

---

5. Handelingsgericht
Wat heeft deze leerling nodig om ... (doel)?

(leer)doelen
 Waar willen we naartoe met deze leerling?
 op korte en (middel)lange termijn

↓

Onderwijs- en opvoedbehoeften
 staan centraal

↓

Aanpak
 redelijke aanpassingen

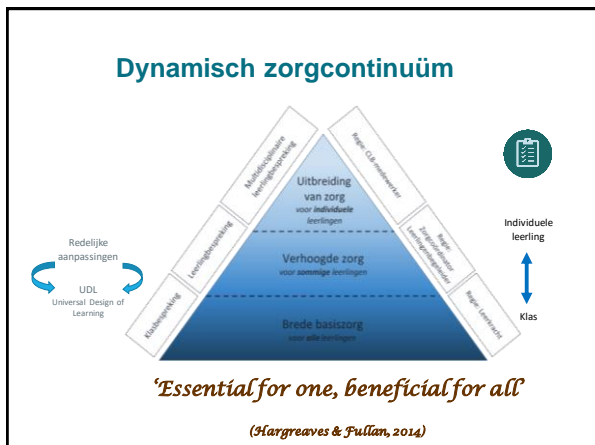

**Is het nou ... of ...?
Doet het ertoe? Hetzelfde nodig!**

**Deze leerling heeft ... nodig
Hebben meer leerlingen dit nodig?
Essential for one, beneficial for all
(Hargreaves & Fullan, 2014)**

---

7 uitgangspunten HGW

Prodia
micro met diagnostiek

HGW
HOOGTECHNISC GEDRAG

HED

Tot slot

Maatschappij: speedboot (naar De Wachter, 2011)

Wat kunnen WIJ doen:

- Stoppen met eisen label voor extra hulp
- Leerlingen de ondersteuning bieden die ze nodig hebben
- Luisteren, taal aanpassen, samen perspectief zoeken

Oproep

Laten we onze krachten bundelen!

Geen label, tenzij ....?

Wat als we het vanaf vandaag, deze Ontmoetingsdag, gewoon eens wat anders gaan doen?

Bronnen

- Gheysen, T. (2023). Leerlingen met specifieke noden in het onderwijs: Wat vertellen cijfers over het aantal gemotiveerde verslagen ons? *Caleidoscoop*, 34(3), 35-47.
- <https://www.european-agency.org/activities/data>
- HGW-symbolen gemaakt door het Prodia-team www.prodiagnostiek.be
- www.topuntgent.be
- www.hgw-noelle-pameijer.nl
- www.handelingsgerichtwerken.be
